

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

С Т А Н О В И Щ Е

на тема

**“ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ
ПРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И БЪЛГАРИЯ**

СЛЕД ПРЕГОВОРИТЕ ЗА КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ В ПАРИЖ”

(разработено по собствена инициатива)

София, 2016 г.

Икономическият и социален съвет /ИСС/ включи в Плана за дейността си през 2016 г. разработването на становище на тема **“Предизвикателства и възможности пред Европейския съюз и България след преговорите за климатичните промени в Париж”**.

Разработването на становището бе разпределено на постоянната Комисия по регионална политика, устойчиво развитие и околна среда.

За докладчици по становището бяха определени г-н Димитър Бранков - член на ИСС от група 1 – работодатели, д-р Иван Кокалов – член на ИСС от група 2 – синдикати и г-жа Диляна Славова – член на ИСС от група 3 – други организации.

На своята пленарна сесия, проведена на 31.10.2016 г. ИСС обсъди и прие настоящото становище.

1. Заключение и препоръки

- 1.1. Месеци след подписването на Парижкото споразумение за климата (Споразумението), прието на двадесет и първата сесия на Конференцията на страните (COP 21) по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК) през декември 2015 г., то трябва да се оценява трезво, да се дебатира разумното му изпълнение и да се потърсят адекватни възможни решения за адаптация към изменението на климата.
- 1.2. Споразумението слага край на дълъг период на съпротива и скептицизъм (след Копенхаген 2009 г.) относно мерки за ограничаване на температурите и доказва, че глобална ангажираност и консенсус между държавите са възможни. То е крачка напред в борбата с климатичните промени и прави опит да проправи пътя за глобален отговор от международната общност на предизвикателствата, свързани с климатичните промени.
- 1.3. ИСС приема Парижкото споразумение за климата като изключително важно и необходимо постижение на борбата с изменението на климата и на многостранното сътрудничество и напредък в усилията за определяне на глобален курс на действие за интегрирано опазване на природните ресурси на планетата. Споразумението е амбициозен, балансиран и умерен опит за ускоряване прехода към устойчива на климата глобална икономика.
- 1.4. ИСС оценява положително национално определения принос от 187-те държави по време на COP 21 и усилията им за всеобхватни и колективни действия в световен мащаб за борба с климатичните промени.
- 1.5. Същевременно с това обаче, Споразумението се отличава с отсъствието на конкретика и съдържа текстове, които не са достатъчно ясни и такива, които са по-скоро пожелателни изявления, отколкото правни задължения.
- 1.6. ИСС призовава Европейския съюз (ЕС) и неговите държави членки, които са ангажирани заедно с други партньори в широка „коалиция на високите амбиции“, да включат и да разчитат в тази коалиция и на организираното гражданско общество в лицето на работодателски, синдикални, екологични, потребителски, фермерски, социални и др. организации.
- 1.7. ИСС предлага създаването на европейска платформа за диалог и обмен между всички заинтересовани страни от гражданското общество и подкрепя

предложението на ЕИСК¹ за изграждане на „коалиция между политиците, администрацията и гражданското общество“, която да „обхване широката гама от възможни стратегии на гражданското общество във връзка със смекчаването на изменението на климата”.

- 1.8. ИСС счита, че Споразумението трябва да спомогне на глобалната трансформация към изграждане на икономики с почти нулеви нива на въглероден диоксид и други парникови газове, както и в голяма степен да позволи страните да имат гъвкавост за справяне с проблема. Същевременно всички страни трябва да положат усилия да подпомагат уязвимите социални групи и екосистеми, които вече се сблъскват с неизбежните негативни въздействия от климатичните промени.
- 1.9. ИСС акцентира върху необходимостта преходът към нисковъглеродна икономика на национално ниво да бъде плавен и постепенен и без масиран натиск върху пазара на труда, заетостта и доходите, цените на потребяваната енергия, инвестициите в нови безвъглеродни енергийни мощности, потенциала за висок икономически растеж и подобряване на конкурентоспособността. Ефективното и национално отговорното управление на този преход е едно от най-големите предизвикателства през следващите години, което предполага консултации и съгласуване с основните заинтересовани страни, вкл. и социалните партньори.
- 1.10. Споразумението е само началото на един дълъг път. Всички заинтересовани страни - неправителствените организации, деловите среди и гражданите - заедно трябва да превърнат това споразумение в конкретни действия.
- 1.11. В същото време в Споразумението са налице редица открити въпроси, чиито решения е важно да бъдат намерени на следващата годишна конференция за климата, която ще се проведе през ноември 2016 г. в Маракеш, Мароко.
- 1.12. Политиката по климата, която като рамка е зададена с хоризонт 2030 г., а и с по-далечен хоризонт на глобално и на ниво ЕС, не предполага друго освен сериозно отношение на държавите при определянето на националния им принос. Този процес тепърва предстои и ИСС призовава отговорните институции да предприемат нужните действия, така че представителите на гражданското общество активно да участват в него като подават базисна информация и се включват с конкретни предложения и инициативи.

¹ЕИСК (NAT/684, 2016) – „Изграждане на коалиция за изпълнение на ангажиментите, поети в рамките на Споразумението от Париж”

- 1.13. ИСС изразява своята единна позиция, че в условията на променящ се климат и в контекста на Парижкото споразумение, ролята на отделните граждани и гражданските организации ще бъде от особено значение за въвеждането на конкретни решения в предприятията, на работните места, в големите градове, общините и регионите. Необходимо е да се разбере, че гражданското общество има огромен потенциал за справяне с проблемите от климатичните промени в света и има потенциал за ефективни иновативни решения на местно ниво.
- 1.14. ИСС подчертава, че реално Споразумението не променя нищо за ЕС. Целите, които Европа си постави в Париж не са нови, а са предвидени в "Рамката за политиките в областта на климата и енергетиката за периода 2020 – 2030 г.", която беше приета през октомври 2014 г. от Европейския съвет.
- 1.15. Същевременно ИСС счита, че България има нужда от нова разумна дългосрочна енергийна стратегия и адекватна стратегия за адаптация към изменението на климата, разработени с участието на гражданското общество и всички заинтересовани страни.

2. Въведение

- 2.1. От 30 ноември до 12 декември 2015 г. Париж беше домакин на 21-вата сесия на Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата и на 11-ата сесия на Срещата на страните по Протокола от Киото (CMP 11).
- 2.2. На 12 декември 2015 г. страните постигнаха ново глобално споразумение в областта на изменението на климата. То представлява балансиран резултат от усилията на всички страни участници и съдържа план за действие за ограничаване на глобалното затопляне далеч под 2°C.
- 2.3. Парижкото споразумение бе открито за подписване в Ню Йорк на 22 април 2016 г. и ще бъде открито в продължение на една година до 21 април 2017 г., а след подписването му всяка страна трябва да проведе процедура за ратификация от парламента. Споразумението ще влезе в сила 30 дни след като поне 55 страни, отговорни за поне 55% от глобалните емисии на парникови газове, приключат успешно тази процедура на национално равнище. Сто седемдесет и пет страни, сред които и България, подписаха Парижкото споразумение за климата в централата на ООН в Ню Йорк.

- 2.4. ИСС със задоволство отбелязва, че през октомври Европейският парламент одобри Споразумението и ратификацията му от страна на ЕС². В резултат на това към 5 октомври 2016 г. към него са се присъединили 72 държави, на които се падат почти 57% от световните емисии на въглеродни газове, което означава, че Споразумението за климата ще влезе в сила на 4 ноември 2016 г. - навреме за Конференцията за климатичните промени (COP 22) в Маракеш от 7 до 18 ноември 2016 г.

3. Същност на споразумението

- 3.1. Парижкото споразумение е първото по рода си универсално, правно обвързващо глобално споразумение по въпросите на климата, основано на приоритетите на ЕС. То представлява рамка за решително ускоряване на глобалния преход към устойчиво, спрямо изменението на климата, нисковъглеродно бъдеще и съдържа съществени разпоредби за финансова и техническа подкрепа за посрещане на нуждите, свързани с адаптацията, загубите и щетите, произтичащи от изменението на климата.
- 3.2. Споразумението е един балансиран резултат и съдържа план за действие за ограничаване на глобалното затопляне, като целта е всички страни да намалят емисиите си на парникови газове до нива, които ще способстват ограничаването на глобалното затопляне до 2° по Целзий.
- 3.3. Основните елементи на Парижкото споразумение³ включват:
- дългосрочна цел: правителствата се договориха за ограничаване покачването на глобалната средна температура до значително под 2°C, в сравнение с преиндустриалните стойности и да се стремят към по-амбициозната цел - до 1,5°C;
 - приноси: преди и по време на конференцията в Париж държавите представиха цялостни национални планове за действие в областта на климата с цел намаляване на емисиите си;
 - амбиция: правителствата се договориха да съобщават на всеки 5 години за своя принос и евентуално да определят по-амбициозни цели;

² A8-0280/2016 - Проект на законодателна резолюция на Европейския парламент - относно проекта на решение на Съвета относно сключването, от името на Европейския съюз, на Парижкото споразумение, прието по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (12256/2016 – C8-0401/2016 – 2016/0184(NLE))

³ Текстът на споразумението е достъпен на уебсайта на РКООНИК

- прозрачност: правителствата приеха също да се отчитат както взаимно, така и пред обществеността, доколкото се справят с изпълнението на целите, за да се гарантира прозрачност и надзор, като предстои да се разработи обща и надеждна рамка за отчетност;
 - солидарност: ЕС и други развити държави ще продължат да предоставят финансиране в областта на климата за подпомагане на развиващите се страни, за да могат те да намаляват емисиите си и да изграждат устойчивост спрямо последиците от изменението на климата. Определен е таван от 100 млрд. долара годишно финансиране до 2020 година.
- 3.4. На 6 март 2015 г. Европейският съюз и неговите държави членки обявиха своя планиран национално определен принос, за който се предвижда ангажирането със задължителна цел за намаление с най-малко 40 % на вътрешните емисии на парникови газове до 2030 г. в сравнение с 1990 г., както е посочено в заключенията на Европейския съвет от 23 октомври 2014 г. относно рамката за политиките в областта на климата и енергетиката в периода до 2030 г.

4. Проблеми и предизвикателства след COP 21

4.1. Ограничаване на глобалното затопляне под 2°C

4.1.1. Най-неясни в Парижкото споразумение остават действията, които държавите трябва да предприемат, за да намалят парниковите си емисии. Това, което на пръв поглед изглежда невъзможно е заложената в него дългосрочна цел за ограничаване на глобалното затопляне до 1.5°C. Според специалистите, ако запази досегашната си траектория, светът вероятно няма да достигне дори целта от 2°C. Парижкото споразумение не съдържа стратегия за постигането на такава голяма цел, но смисълът всъщност е символичен. Това означава, че светът признава рисковете от климатичните промени спрямо малките островни държави. Включването на целта от 1.5°C служи като напомняне, че няма "безопасно ниво" на глобално затопляне и международната общност трябва да се задейства.

4.1.2. Член 2 от Споразумението предвижда да бъдат предприети „усилия“ за ограничаване покачването на температурата до максимум 1.5°C, но единственото заявено политическо намерение за неутрализирането на заплахите от промяната на климата е поддържането на температурното покачване „до не повече от 2 градуса в сравнение с прединдустриалните нива“. От участвалите на конференцията 195 държави, 186 вече обявиха

мерки за ограничаване или намаляване на емисиите на парникови газове до 2025-2030 г. Проблемът е, че въпреки предвидените мерки, според различни оценки, температурата ще се увеличи с 3°C.

4.1.3. Друг спорен елемент е прегледът на всеки пет години на националните планове за ограничаване на затоплянето. През 2018 г. трябва да бъде представен специален доклад на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC), на чиято база ще бъде проучено как да се достигне до резултата от 1,5°C, а 195-те държави ще бъдат приканени да вземат подходящи решения. Първият задължителен преглед е предвиден за 2023 г., което е твърде отдалечено във времето.

4.1.4. Липсата на конкретност в Споразумението личи в член 4, параграф 1, където се призовава плахо за *„глобалното намаляване на парникови емисии възможно най-скоро“*. Толкова неясна терминология е необичайна за договор от такъв мащаб и демонстрира липса на адекватно планиране. Неясни са и условията за понесените загуби и щети в резултат от споразумението.

4.2. Финансова помощ за развиващите се страни

4.2.1. Още през 2009 г. развитите индустриално страни се ангажираха с финансиране за развиващите се страни в размер на 100 милиарда долара до 2020 г., нужни за преминаване към чисти енергии и за посрещане на щетите от глобалното затопляне, тъй като те ще бъдат първите жертви на замърсяването и „опустиняването“. Развиващите се страни настояват да не бъдат единствените в този принос и искат участието на страни като Китай, Южна Корея, Сингапур и страните, производителки на петрол. Формулировката в текста обаче остава неясна и обща, като потвърждава ангажимента на развитите страни и „насърчава“ други страни да подкрепят фонда чрез доброволни дарения.

4.2.2. Неясна остава и помощта към невъзвратно засегнатите от климатичните промени страни. Фактът, че този проблем е поставен на достатъчно широко международно ниво е една успешна стъпка в тяхна подкрепа, но същевременно има голяма неяснота относно източниците за осигуряване и механизма на разпределение на помощите.

4.2.3. Неяснота поражда и текстът от Член 15 на Споразумението, който предлага създаването на *„експертен комитет“* за прилагане и спазване на

споразумението, но въпреки това не му предоставя никакви правомощия, освен да разяснява неясноти по договора.

4.3. Към възобновяема енергия

4.3.1. ИСС констатира, че Споразумението се приема с умерено задоволство и предпазлив оптимизъм от заинтересованите страни като преобладава мнението, че взетата посока е правилна, но е необходимо включването на всички и същевременно решенията да бъдат приложени на практика. Възможно е до няколко десетилетия договорът да сведе до минимум използването на изкопаеми горива. Според ИСС ръстът на възобновяеми източници на енергия (ВЕИ) след 2020 г. зависи от три компонента: сериозен политически ангажимент, адаптация на пазара и финансови инструменти, които да осигурят стабилизиране на приходите и намаляване на риска за инвеститорите.

4.3.2. През последните години динамично се развива важен пазар за преминаването от енергии, използващи въглища и петрол, към т. н. чисти енергии (газова, слънчева, вятърна и др.). Според проучванията на ООН, за да се ограничи използването на въглища и се прекрати повишаването на температурата са необходими 1000 милиарда долара годишно. Според изчисления на Международната агенция за енергия, през следващите 10 години възобновяемата енергия ще привлече 59% от капиталовложенията в енергийния сектор, а за периода 2026 - 2040 г. те ще достигнат 75%. Това едновременно повишава разходите за производство на електроенергия и се превръща в предизвикателство за икономиките на развиващите се страни.

4.3.3. Доказателство за този процес е и фактът, че през 2015 г. светът за първи път е инвестирал повече във възобновяеми енергийни източници, отколкото в конвенционални. Наистина сумата от 286 млрд. долара за ВЕИ през 2015 г. надмина последния рекорд от 278.5 млрд. долара през 2011 г. според Bloomberg⁴.

4.3.4. Данни на Международната агенция по енергетика⁵ показват, че глобалните емисии на въглероден диоксид от енергийния сектор са били 31.1 млрд. тона през 2015 г., като са запазили почти същото ниво от 2013 г. насам. Според изследване на World Resources Institute⁶ - повече от 20 държави,

⁴ Bloomberg New Energy Finance, 2011.

⁵ www.iea.org

⁶ World Resources Institute, January 2016 – After COP 21: What needs to happen for the Paris Agreement to take effect?

сред които и България, понижават годишното количество парникови емисии, като същевременно показват икономически растеж. Между 2000 - 2014 г. емисиите в България са спаднали с 5%, а ръстът на БВП е 62%.

4.4. Промени на пазара на труда

4.4.1. ИСС обръща внимание, че процесът на преход към икономика с ниски или нулеви въглеродни емисии изисква големи инвестиции и промени на пазара на труда. Тези предизвикателства изискват от ЕС и от държавите членки общи усилия, по-специално предприемайки мерки за защита на лицата, изложени на социалното въздействие на промените, особено по отношение на загубата на работни места. В тази връзка ИСС се присъединява към призива на Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК)⁷ не само за установяване на европейския енергиен съюз, но също така и за инициране на европейски енергиен диалог, за да се гарантира, че гражданското общество в целия ЕС ще продължи да участва в прехода към икономика и общество с ниски въглеродни емисии.

4.4.2. Същевременно според ИСС трябва да се отчете, че тъй наречената „замърсяваща промишленост“ осигурява работни места и доходи за хиляди семейства в отделните държави от ЕС и затова преходният процес следва да бъде съпътстван от социален план.

4.4.3. ИСС подчертава необходимостта от справедливо реструктуриране на трудовата сфера, залегнала в Споразумението от Париж, предвид новия икономически модел в развитието, което предполага да се създадат висококачествени работни места. ИСС се присъединява към позицията на ЕИСК⁸, че това може да се постигне „чрез засилен социален диалог и колективно договаряне, в които се включват предприемачите и които се придружават от съдържание и/или дейности, като например обучение на работници за придобиване на новите квалификации, необходими в рамките на енергийния и екологичния преход, както и мерки за укрепване на системите за социална закрила“. От друга страна е необходимо да се създаде благоприятна рамка на процеса. Само по този начин би се компенсирала „неизбежната при реструктурирането загуба на работни места и конкурентоспособност в някои

⁷ Реч на председателя на ЕИСК Дасис по време на 513-ата пленарна сесия на ЕИСК.

⁸ Становище на ЕИСК (NAT/684, 2016) – „Изграждане на коалиция за изпълнение на ангажиментите, поети в рамките на Споразумението от Париж“

сектори и може да се постигне икономически растеж, който да бъде социален, устойчив и приобщаващ”.

5. Ситуацията в България

- 5.1. За България политиката по климата е отговорност и задължение за намиране на баланс в развитието, без да се нанасят непоправими щети на природата, като се използват максимално наличните финансови инструменти, за да се създават нови работни места и се използват най-добрите налични технологии.
- 5.2. Трябва да отбележим, че климатичното споразумение от Париж не поставя нови изисквания към България, извън тези, които страната ни вече е поела като член на ЕС във връзка с пакета "Климат - енергетика". Тази рамка до 2030 г. (приета през октомври 2014 г.), обединява различни цели на политиките в областта на климата и енергетиката, сред които: сигурност на енергийните доставки, конкурентоспособност на икономиките посредством подход, основан на високите технологии и ефективността на разходите и ресурсите, намаляване на емисиите парникови газове и други.
- 5.3. За ИСС подобряването на енергийната ефективност е добра ниша за развитието на България. Инвестициите в енергийна ефективност и безвъглеродни енергийни мощности могат да бъдат принос към общата политика - да са социално поносими и без негативно отражение върху заетостта и повишението на цените. Този подход трябва да намери място при подготовката на новата енергийна стратегия с активното включване и консултиране с експертната общност от заинтересованите страни. Следва да бъдат осигурени условия за развитие на модерна, ефективна, зелена икономика, базирана не на скъпи вносни горива, а на местни възобновяеми ресурси. Подобен модел ще е подходящ за икономическото развитие на страната и в синхрон с целите на най-амбициозните страни по света, за преход към нисковъглеродна икономика. В стратегията трябва да се предвиди защита за секторите, застрашени от „изтичане на въглерод”. Необходимо е да се създават условия, които в максимална степен да защитават икономиката ни, да й дават възможност за развитие, без политиката по климата да има негативно въздействие върху нейната конкурентоспособност, върху заетостта и социалната поносимост на цените.
- 5.4. Новата енергийна стратегия трябва да бъде разработена и приета с максимална подкрепа от Народното събрание в търсене на възможности за внедряване на нови технологии, свързани с улавянето и съответно със съхранението на

емисии и на възможности за повишаване на ефективността на съответните централи в посока да се съхрани, да се доразвие и надгради всичко, което съществува в сектора към настоящия момент.

5.5. България участва активно както в общите усилия за смекчаване изменението на климата и адаптация към вече настъпилите промени, така и в Европейската схема за търговия с емисии на парникови газове (ЕСТЕ) със 127 инсталации на територията на страната.

5.5.1. Република България заема челно място в света по отношение на съкращенията на емисиите на парникови газове (ПГ) с 53,7 % спрямо базовата 1988 г. по т.нар. „Протокол от Киото“, дължащо се на масирано затваряне на основна част от изградените индустриални мощности.

5.5.2. ИСС обръща внимание, че през този период заетостта намаля с над 40% (нетна загуба от около 2 млн. работни места), а общият брой на населението с над 20%. Значително е намалението на разполагаемите енергийни мощности, включително и на инсталации с нулеви емисии на ПГ и ниски конкурентни цени (АЕЦ).

5.5.3. Финансирането на проекти в рамките на механизмите от Протокола от Киото и от ЕС, както и предоставените частични компенсации в периода 2008 – 2012 г. и до 2020 г., покриват изключително скромна част от претърпените мащабни икономически и социални загуби. ИСС отбелязва също, че за разлика от Чехия и Полша, страната ни не успя да реализира значителна част от разполагаемите емисионни права и огромни количества от т.нар. предписани емисионни единици (AAU).

5.5.4. В следствие на предприета политика на ускорено въвеждане на електроенергийни мощности от ВЕИ националната цел от 16% дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление бе преизпълнена още през 2012 г., вместо през 2020 г. Предсрочното изпълнение на целите за ВЕИ бе улеснено от приетото законодателство и гарантираните изключително високи изкупни цени, които в определени периоди надвишават над 20 пъти цената на произвежданата безвъглеродна енергия от АЕЦ. Това доведе до и предполага нови значителни увеличения на цената на енергията за стопански нужди, като се влошават дългосрочните перспективи пред промишлеността и конкурентоспособността на българската икономика. Същевременно бяха натрупани значителни загуби и задължения в структуроопределящи дружества в енергетиката.

5.5.5. ИСС е обезпокоен, че при подготовката на действащата Национална енергийна стратегия, приета през 2011 г., беше заложен изключително пасивен макроикономически подход на широко критикувания в ЕС, т.нар. модел PRIMES (Price-Induced Market Equilibrium System)⁹, разработен от Атинския технически университет.

5.5.6. Енергийната ни стратегия се основава върху неамбициозен сценарий за средногодишен ръст на БВП от под 2,5%, скокообразен ръст на мощности за ВЕИ, както и на изключително амбициозни и недостижими краткосрочни цели за намаляване на общата енергийна интензивност, неотговарящи на технологичните възможности и структура на енергийното потребление в индустрията, транспорта и бита. Този подход поставя сериозни предизвикателства пред обновяването и инвестициите в нови енергийни мощности и постигането на експанзивен растеж. Същевременно общото енергийно потребление в бита е два пъти по-ниско от това на сравнимо средно домакинство в ЕС и в дългосрочна перспектива не се предвижда съществена промяна на достигнатото равнище.

5.6. ИСС призовава да бъдат защитени национални позиции за разумно реформиране на европейската схема за търговия с емисии, тъй като нашето производство е ориентирано преимуществено в малки и средни предприятия. Не трябва да се забравя, че основна част от електроенергийните мощности се основават на местен добив на нискокалорични въглища, като тяхното закриване създава риск от зависимост от външни доставчици на електроенергия. Към момента енергийната зависимост на България е 33 на сто, при средната за Европа 54 на сто. В тази връзка ИСС счита, че усилията ни трябва да се насочат за постигане на една обща цел - сигурни работни места и справедлив преход към ниско въглеродна икономика.

5.6.1. Към момента действащата схема за търговия с емисии създава за страните от ЕС по-тежки условия за бизнеса вкл., т.нар. изтичане на въглерод и добавена стойност към страни извън ЕС. Наред с това работещите в страната предприятия не могат да се конкурират или изпитват сериозни затруднения на местните пазари, на тези извън ЕС и на стоковите борси, спрямо производители от трети страни (на цимент, керамика, продукти на химическата промишленост, металургия и др.). Оператори от засегнатите сектори са поставени пред значителни проблеми или ще бъдат в невъзможност да постигнат предвижданите намаления от 40% на емисиите

⁹ <http://ec.europa.eu/environment/archives/air/models/primes.htm>

за периода до 2030 г. спрямо 2010 г. и заявените намерения за 80-95% съкращения до 2050 г. Заплахата за ограничаване и/ или преустановяване на дейността на редица производства дори в краткосрочна перспектива е напълно реална.

5.6.2. ИСС призовава, в рамките на единна позиция на ЕС, България да настоява за:

- споделяне на отговорността за промените в климата между всички участници при използване на еднакви целеви индикатори за съпоставимо отчитане на бъдещите съкращения;
- диференциран подход спрямо държави, постигнали най-значително намаление на емисиите на парникови газове в периода 1990 до 2010 г., респ., 1988 г. /базова година за България/;
- отчитане на значителния технологичен напредък, повишаването на енергийната ефективност и намаляване на въглеродния интензитет на инсталации в редица сектори – вкл., химическа промишленост, металургия и др., като се използват общоприети стандарти за енергийна и въглеродна интензивност, основани на т.нар. най-добри достъпни техники.

5.6.3. В тази връзка постигането на баланс в рамките на ЕС за изпълнение на целите и заявените дългосрочни намерения на рамковата конвенция за изменението на климата, следва да отчита досегашния принос на държавите с най-значителни съкращения на парникови газове. Според ИСС националната позиция следва да отразява в максимална степен както интересите на операторите в енергетиката и промишлеността, така и необходимостта от преодоляване на т.нар. енергийна бедност в бита и достигане на средните нива на енергийно потребление на домакинствата в ЕС в обозрима перспектива.

5.6.4. Същевременно следва спешно да бъде обсъдена промяната на модела PRIMES, използван от ЕК за прогнозиране на дългосрочния ръст на БВП, енергийното потребление и емисиите на ПГ от държавите - членки на ЕС, подложена многократно на критика от страна на експертната общност и европейската индустрия.

5.6.5. ИСС призовава незабавно да се предприемат стъпки за ускоряване на подготовката на нова Национална енергийна стратегия, както и актуализация на Националния план за изменение на климата, във връзка с

промените в ЕСТЕ и заявените едностранни ангажименти от страна на ЕС, преди провеждането на Конференцията на ООН по промените в климата – Париж 2015.

- 5.7. ИСС обръща внимание, че в края на 2015 г. България успешно приключи прилагането на Националната схема за зелени инвестиции (НСЗИ).¹⁰ По нея чрез Националния доверителен екофонд бяха финансирани проекти за енергийна ефективност на 90 публични сгради в 39 общини в България на стойност 32 млн. лв. В резултат беше постигнато намаление на емисиите на парникови газове с над 484 хил. т. CO₂/еквивалент. Също така през 2015 г. в подобни проекти са инвестирани 15 млн. лв., а за 2016 г. на Националния доверителен екофонд е предоставен финансов ресурс от 14 млн. лв. за проекти за подобряване на енергийната ефективност на общински и държавни обекти. Отделно, за първи път в страната стартира пилотна схема, чрез която се отпускат 1 млн. лв. за стимулиране на публичните институции да купуват електро- или хибридни автомобили.
- 5.8. Необходимо е също изготвянето на адекватна национална стратегия за адаптация към изменението на климата, тъй като страната ни попада в един от рисковите, засегнати региони по света. В тази връзка ИСС подкрепя разработването на проект на Национална стратегия за адаптация до 2030 г., иницирано от Министерството на околната среда и водите. В нея трябва да се очертаят мерките за адаптация, които да се предприемат във всеки сектор на българската икономика, за да може България да реагира адекватно на настъпващите климатични промени. ИСС счита, че механизмът за изготвяне на тази стратегия следва да гарантира активно участие на всички заинтересовани страни.
- 5.8.1. Стратегията трябва да включва набор от адекватни действия, които да доведат до минимизиране на рисковете от зачестилите екстремни прояви на времето, до повишаване на информираността на гражданите, до намиране на правилната посока за управление на рисковете и възможностите за превенция, но същевременно да благоприятства развитието на различните сектори на българската икономика.
- 5.8.2. ИСС изразява своята убеденост, че съвместните усилия на всички заинтересовани страни, както и на медиите, трябва да са насочени към формулиране и осъществяване на конкретни мерки за справяне с ефектите

¹⁰ <http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=5>

от промените в климата както на национално, така и на местно ниво, допринасяйки за справянето с тях в регионален, европейски и международен мащаб.

В заключение ИСС заявява, че Парижкото споразумение за климата остави открити редица технически въпроси по прилагането му. Сред тях са подробните разпоредби относно прозрачността и отчетността, нисковъглеродните стратегии до 2050 г., последващите действия във връзка с Плана за действие Лима—Париж и технологичните механизми. Затова за ИСС предстоящата през ноември 2016 г. в Маракеш - COP22 е от важно значение за демонстриране на напредък по тези въпроси.

(п)

проф. д-р Лалко Дулевски

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ